

Norturas Bærekraftstrategi frem mot 2030

«Mat på naturens premisser»

Nortura
bondens selskap

NORTURAS BÆREKRAFTSTRATEGI

FREM MOT 2030

«*Mat på naturens premisser*»

Vår kontekst

Bærekraftig utvikling er forutsetningen for landbrukets evne til å produsere mat, og fremtidig konkurransekraft og utvikling for Nortura forutsetter at veksten bygger på FNs prinsipper for bærekraft.

Verden er i rask endring som resultat av klimaforandringer, tap av naturmangfold og kritiske naturressurser, økende økonomisk ulikhet, og press på globale matsystemer.

Verdenssamfunnet står overfor viktige utfordringer for å sikre velferd, nok mat, stabile økosystemer og trygge levevilkår for befolkningen. Utfordringen er både nasjonal og global, og kan kun løses ved at enkeltmennesker, myndigheter, bedrifter og organisasjoner, og vi i næringslivet, tar et helhetlig ansvar for å sikre at vi bidrar til mål om bærekraftig utvikling gjennom vår virksomhet.

Landbruket og matvareindustrien har også dette ansvaret. Vår industrielle aktivitet, og bondens husdyrproduksjon, har både positive og negative ringvirkninger på den bærekraftige utviklingen. Derfor er det viktig at vi i Nortura ser nøye på vår påvirkning gjennom hele vår verdikjede, og setter ambisiøse mål for å sikre at vi går en bærekraftig fremtid i møte.

Det er viktig å erkjenne at endringen som vi er i gang med, er krevende. Fordi vi produserer mat, som er et livsnødvendig gode, og fordi dette gjøres gjennom biologiske og naturlige prosesser, vil alle våre prioriteringer være en funksjon av avveininger mellom to eller flere mål som ofte står i motsetning til hverandre.

At arbeidet med bærekraft er krevende er ingen unnskyldning for ikke å gjøre noe, snarere et ansvar vi har som en av landets ledende matprodusenter.

Samtidig er det også viktig å ta inn over seg at landbruket i Norge er blant de mest bærekraftige i verden. Små og familieeide gårder som er spredt over hele landet, organisert gjennom et kooperativt selskap og bundet sammen av solidariske samvirkeprinsipper, har bidratt til at vi er verdensledende på dyrevelferd og dyrehelse. Vi har lavest bruk av antibiotika i verden og den tryggeste maten, med et lavere klimaavtrykk og bedre påvirkning på naturen, og en samvirkemodell i bunnen som sikrer en mer rettferdig fordeling av verdiskaping og et spredt ikke-industrialisert jordbruk.

Vår tilnærming

Som Norges største matvareprodusent, et samvirkeforetak eid av 17 000 norske bønder og med store produksjonsanlegg over hele landet, har vi en betydelig påvirkning på mennesker, dyr, samfunn, natur og klima. Med denne betydelige påvirkningen, følger også et betydelig ansvar.

Nortura skal produsere mat på naturens premisser og med utgangspunkt i det norske ressursgrunnlaget. Vi jobber kontinuerlig for å sikre at maten vi lager må produseres slik at jorder, gårder og fabrikker kan overlates til neste generasjon i bedre stand enn når vi overtok dem. Dette innebærer at vi skal:

1. Bidra til sikker matforsyning i Norge, og et sunt og næringsrikt kosthold
2. Produsere med best mulig klimaavtrykk fra gård til gaffel
3. Bidra til å ivareta og styrke naturmangfoldet
4. Forbedre helsen og velferden for våre dyr
5. Bidra til et livskraftig jordbruk, økonomisk vekst og rettferdig fordeling, arbeidsplasser og positive ringvirkninger i hele Norge

Dette er Norturas «license to operate».

Bærekraft for oss handler om å tenke helhetlig og skape langsiktige verdier på tvers av økonomiske, miljømessige og sosiale linjer. Vi støtter oss til FNs definisjon av bærekraftig utvikling og bruker FNs 17 bærekraftsmål som ramme for det arbeidet vi gjør. Som medlemmer av FN Global Compact har vi forpliktet oss til å følge FNs ti prinsipper for bærekraftig næringsliv i vår virksomhet.

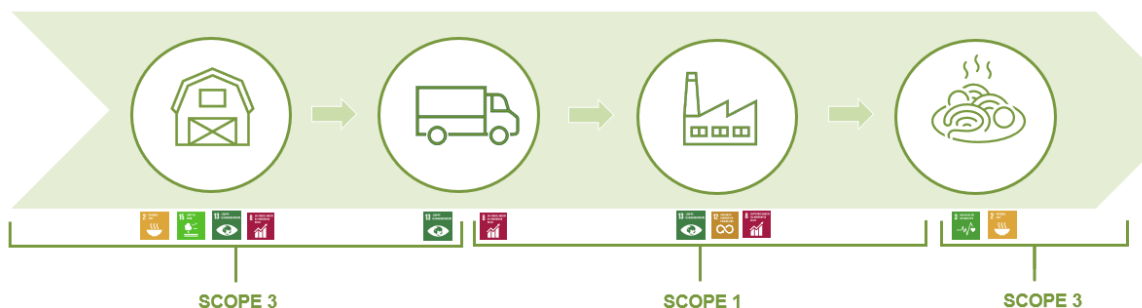
Grunnleggende betyr dette at vi skal drifte vår virksomhet som en uendelig ressurs, som kan fortsette å produsere god mat av høy kvalitet til den norske befolkningen i mange generasjoner fremover. Derfor mener vi at konkurransekraft og lønnsomhet går hånd i hånd med bærekraftig drift både for vår foredlingsvirksomhet, for våre eiere og råvareleverandører. Det er grunnlaget for god langsiktig risikostyring, og en kilde til innovasjon og forretningsutvikling.

Norturas Bærekraftstrategi frem mot 2030 er forankret i vår konsernstrategi, og presenterer hvordan vi skal jobbe systematisk og helhetlig gjennom hele vår verdikjede for å bidra til FNs mål for bærekraftig utvikling. Vi har et ansvar for å kontinuerlig forbedre vår påvirkning på bærekraft gjennom hele vår verdikjede, fra gård til gaffel. Bærekraftstrategien uttrykker konsernets overordnede mål og ambisjoner, og viser i hvilken retning vi skal gå. Målene vil brytes ned og konkretiseres ytterligere i våre forretningsområder og merkevarer.

Vårt verdikjedeansvar

Norturas har en kompleks verdikjede med ulike produksjonsformer i ulike ledd, fra landbruk til industri. Vi møter ulike utfordringer, og har ulikt grad av ansvar, i ulike ledd. Vi tar et direkte ansvar for våre produksjonsanlegg og transport (Scope 1), og skal være pådriver for en bærekraftig omstilling i vår leverandørkjede og hos våre eiere og primærprodusenter (Scope 3) i nært samarbeid med de andre landbruksamvirkene og interesseorganisasjonene (se illustrasjon neste side).

Vår verdikjede: Forskjellige mål, ansvar og måter å jobbe på i de forskjellige ledd

Scope	Hva dette omfatter	Nortura sitt ansvar	Hvordan vi jobber
Scope 1	Nortura sine egne kontorer og produksjonsanlegg, samt transport	Direkte kontroll, hovedansvar for påvirkning og forbedringstiltak	Nortura eier tiltak og resultater, og kostnader dekkes over Nortura's resultatregnskap.
Scope 2	Innkjøpt elektrisitet	Indirekte ansvar	Innkjøpsavtaler
Scope 3	Våre eiere, og andre primærprodusenter og leverandører som leverer råvarer og andre varer inn til vår produksjon. Påvirkning på kunder og forbrukere.	Indirekte ansvar gjennom vår eierstruktur, leverandørkjede og påvirkning på forbruker. Norsk matproduksjon er en samfunnskritisk funksjon, og dermed er det viktig at nødvendige omstilling finansieres av norske myndigheter på lik linje med andre samfunnskritiske sektorer.	Vi engasjerer, støtter, bidrar til, jobber for, koordinerer, påvirker gjennom etterspørsel, er pådriver for, bevisstgjør (kunnskap og kompetanse) og setter krav gjennom kontrakter. Nært samarbeid med våre søsterbedrifter i landbruket

Vi setter ambisiøse mål basert på vitenskapen og i tråd med anerkjente rammeverk for bærekraftig landbruk og matproduksjon. Vi har ikke alle løsninger i dag, men vil jobbe målrettet og strukturert for å nå våre ambisiøse mål, og vi er avhengige av tett dialog og samarbeid med våre interessenter og samfunnet rundt oss underveis. Vi skal være åpne, imøtekommende og aktivt søke råd, og forplikter oss til å kommunisere våre resultater på en åpen og ærlig måte til alle våre interessenter.

Vår strategi har år 2030 som destinasjon i tråd med FNs bærekraftsmål, som vi bruker som ramme for arbeidet. Men strategien slutter ikke der. Vår visjon er en fremtid der norsk matproduksjon har en positiv påvirkning på bærekraft i år 2050.

Nortura mener

Vår strategi for bærekraft er utviklet på bakgrunn av noen grunnleggende synspunkter:

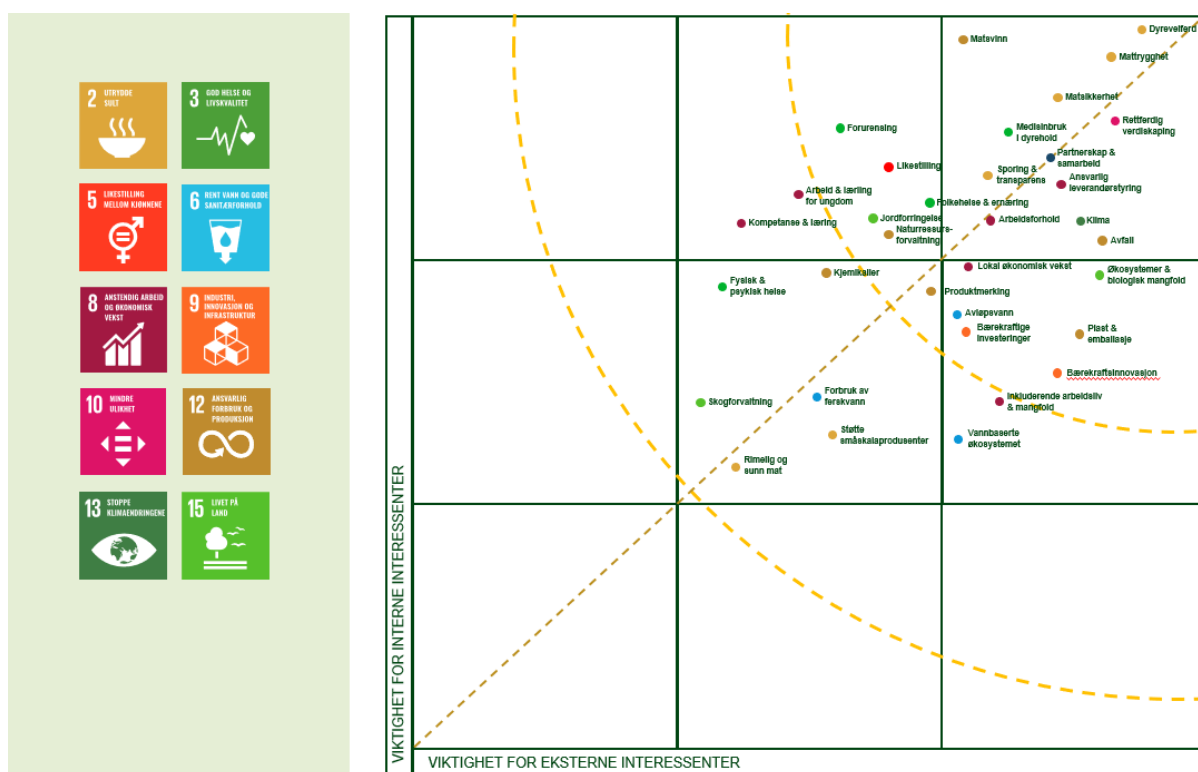
1. Det er mulig å opprettholde dagens produksjon av kjøtt og egg i Norge samtidig som vi reduserer klimagassutslipp, bevarer naturen og naturmangfoldet – og sørger for verdiskaping over hele landet.
2. Bærekraftig matproduksjon i hele Norge best ivaretas av familieeide gårder, som samarbeider gjennom et kooperativ med et mål om husdyrproduksjon basert på lokale arealforutsetninger og solidarisk fordeling av inntekter og byrder. Bærekraftig omstilling forutsetter en rettferdig fordeling av verdiskapingen gjennom matsystemets verdikjede.
3. I møte med en fremtid med økt press på globale matsystemer og økende grad av matmangel i store deler av verden, er det kritisk at vi opprettholder og styrker nasjonal selvforsyning av mat. Maten vi produserer skal basere seg på norske arealressurser og en tilhørende kanalisering av produksjonene til egnede områder. Bærekraftig jordbruk i Norge kan derfor forstås som et jordbruk som evner å øke produksjonen av mat basert på egne ressurser og optimalisere positive effekter for økonomi, miljø og samfunn, samtidig som man sørger for å redusere negative effekter i størst mulig grad.
4. Kjøtt og egg er utgjør en viktig del av et sunt og bærekraftig kosthold for den norske befolkningen, som bidrar med viktige næringsstoffer, som protein, A- og B-vitaminer, selen, sink og jern. Vår strategi tar dermed utgangspunkt i at kjøtt og egg kommer til å være en del av fremtidens matmiks.
5. Norsk landbruk og Nortura må endre seg med samfunnet og de endringene som skjer i verden rundt oss. Vi må hele tiden lete etter forbedringer slik at vi sikrer at vi ikke bare møter dagens behov og krav, men også rigger oss slik at Norturas produkter er konkurransedyktig mot andre næringsmidler.

Våre vesentlige bærekraftsområder

Vår bærekraftstrategi er basert på hvilke aspekter som er vesentlige for oss og for våre interessenter. Derfor ligger en vesentlighetsanalyse til grunn for de strategiske prioriteringene vi gjør i strategien. Gjennom vesentlighetsanalysen har vi identifisert hvilke sosiale, økonomiske, etiske og miljømessige risikoer og muligheter som kommer ut fra vår forretningsmodell – og vurdert graden av viktighet, relevans og vesentlighet for våre interessenter og for vår virksomhet.

Vi har basert denne analysen på innsikter fra vitenskapelige rapporter, forbrukerinnsikt, bærekraft-trendanalyser, spørreundersøkelser og fokusintervjuer med noen av våre viktigste interessenter. Disse er gjennomført vinter og vår 2020/21.

Vesentlighetsmatrisen er gjengitt i sin helhet nedenfor. Aspektene som ligger i øverste høyre hjørne av diagrammet representerer de viktigste områdene for Nortura å prioritere i årene frem mot 2030.

For mer informasjon om vesentlighetsanalysen og begrunnelse for våre valg av mål viser vi til dokumentet «*Kunnskapsgrunnlag for Norturas strategi for bærekraft mot 2030*».

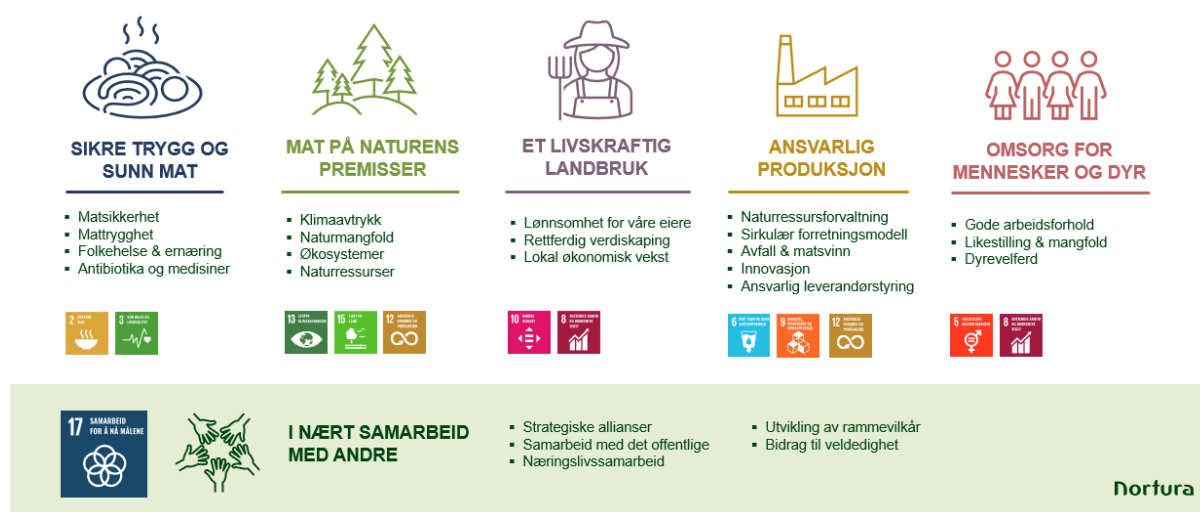
Norturas bærekraftstrategi

Nortura skal produsere mat på naturens premisser og med utgangspunkt i norsk klima og geografi. Bærekraft for oss innebærer at maten vi produserer må produseres slik at jorder, gårder og anlegg kan overlates til neste generasjon i bedre stand enn når vi overtok dem. På denne måten kan vi fortsette å produsere mat av god og trygg mat av høy kvalitet for den norske befolkningen i generasjoner som kommer.

Mat på naturens premisser er bærekraft i Nortura og innebærer at:

- vi bidrar til **en sikker matforsyning i Norge, et sunt og næringsrikt kosthold**
- vi produserer med **best mulig klimaavtrykk fra gård til gaffel**
- vi bidrar til å **styrke naturmangfoldet**
- vi hele tiden **forbedrer helse og velferden** for våre dyr
- vi bidrar til et **livskraftig jordbruk, økonomisk vekst og rettferdig fordeling, arbeidsplasser og positive ringvirkninger i hele Norge**

Med utgangspunkt i Nortura sin vesentlighetsmatrise har vi definert seks dimensjoner som danner rammen for vårt arbeid med bærekraft frem mot 2030:

(1) Sikre trygg og sunn mat

Nortura skal bidra til en sunnere hverdag, og gjennom våre produkter bidra til et balansert, sunt og næringsrikt kosthold til den norske befolkningen. Våre produkter kommer fra norske gårder og friske dyr som har det bra, og som produseres med utgangspunkt i Norges naturgitte forutsetninger. Vår filosofi er at mat produsert på denne måten gir det beste utgangspunktet for lønnsomhet og konkurransekraft for bonden og Nortura, trygg mat, og et sunt og næringsrikt kosthold.

Maten vi produserer skal være av høy kvalitet og trygg å spise. Vi skal bidra til norske myndigheters ambisjon om økt grad av selvforsyning av mat i Norge, og jobbe for opprettholdelse av et høyt nivå av selvforsyning av egg og kjøtt.

Matsikkerhet	
<p>Et samlet storting går inn for økt matproduksjon med mål om å øke selvforsyningen av mat i Norge. Den beste matberedskapen en nasjon kan ha er å produsere mest mulig mat på egne ressurser. Norturas viktigste samfunnsoppdrag er å bidra til dette, og styrke selvforsyningen av lokalt produsert egg og kjøtt i Norge.</p> <p>Selvforsyning av egg og kjøtt skal gjennomføres med utgangspunkt i arealgrunnlaget og basert på kanaliseringspolitikken som er vedtatt i Stortinget. Dette innebærer at husdyrproduksjon skal lokaliseres dit hvor forutsetningene er best egnet for det, og at arealer som er godt egnet til produksjon av grønt og frukt hovedsakelig brukes til det.</p>	
Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
<ol style="list-style-type: none">1. Nortura skal bidra til at Norge er selvforsynte med egg og kjøtt	<ol style="list-style-type: none">1. Nortura vil arbeide for norsk fôr til norske husdyr. Det innebærer økt bruk av grovfôr, beite og økt bruk av utmarksressursene til beiting, samt erstatning av importert kraftfôr (proteiner og karbohydrater) med norske alternativer. <p>Vi går inn for å øke norskandelen i fôr opp mot 100% innen 2030.</p>

Mattrygghet	
<p>For Nortura er mattrygghet noe av det viktigste vi jobber med. Vårt løfte til forbrukere er at maten vi produserer er trygg å spise. Gjennom strenge rutiner, tilsyn, kontroller og systemer for sporbarhet fra produsent til produkt skal vi forhindre at vår mat bidrar til matbåren smitte blant mennesker, dyr og planter. Friske dyr og ingen forebyggende behandling med antibiotika er utgangspunktet for Norturas bærekraftige matproduksjon. Nortura skal jobbe for å sikre den unike posisjonen vi har i Norge, og husdyrene til Norturas produsenter skal fortsatt bruke minst antibiotika i verden. Det må stilles samme krav til mattrygghet til importert egg og kjøtt som til det norskproduserte.</p>	
Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
<ol style="list-style-type: none">1. Nullvisjon for tilbakekalling av produkter.2. Alle våre anlegg skal oppnå karakteren AA i BRC sertifiseringen for mattrygghet	<ol style="list-style-type: none">1. Nortura skal fortsette å jobbe for at det ikke forekommer forebyggende antibiotikabehandling i norsk husdyrhold. Vi skal også arbeide for å

<p>3. Nortura skal arbeide for at det stilles krav til mattrygghet på nivå med norsk produksjon i fremtidige handelsavtaler.</p>	<p>minimere bruken av medisinsk behandling av husdyr, og kun ta i bruk medisiner der dette er viktig for å ivareta dyrevelferden, dyrets helse og en bærekraftig matproduksjon.</p>
--	---

Folkehelse & ernæring

Nortura skal bidra til en sunnere hverdag ved å gjøre det enklere for forbrukere å velge og spise sunt, trygt og bærekraftig. Vi skal være ledende produsent av høyverdige proteiner som dekker menneskets behov for essensielle aminosyrer. Gjennom forskning, innovasjon, produktutvikling og opplysningsarbeid, skal vi være pådrivere for et balansert og godt kosthold og ernæring som legger grunnlaget for et bærekraftig, sunt og godt liv. Maten vi produserer skal ha positiv påvirkning på fysisk og mental helse, og vi skal skape gode matopplevelser, trivsel og matglede for den norske befolkningen. Nortura vil bidra til at nøkkelhullsmerkede produkter skal være en naturlig del av hverdagskostholdet.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
<p>1. Nortura er tilsluttet Intensjonsavtalen om tilrettelegging for et sunnere kosthold, og er forpliktet til å jobbe med reduksjon av salt og fett i våre produkter. For mettet fett innebærer dette 7% reduksjon fram til 2025, og for salt gjelder hovedsakelig 30% reduksjon (baseline 2015).</p>	<p>1. Nortura skal bidra til utviklingen av fôr og råvarer med høyere ernæringsmessig verdi (for eksempel økt nivå av Omega-3 og lavere Omega-6, og fettmengde per dyr).</p>
<p>2. Innen 2030 skal 50 prosent av salgsvolumet for egne merkevarer skal være nøkkelhullsmerket. Nortura skal være den leverandøren av matvarer som tilbyr flest nøkkelhullsmerkede produkter, og skal utvikle sunnere alternativer for våre mest populære produkter.</p>	
<p>3. Nortura skal aktivt bidra til å øke innsikten hos forbrukere om et sunt, balansert og bærekraftig kosthold. Som hovedsamarbeidspartner i den årlige Matprisen skal vi løfte kokker, bønder, organisasjoner, bedrifter og ildsjeler som arbeider for å fremme et bærekraftig kosthold.</p>	
<p>4. Nortura skal investere i forskning knyttet til norsk kosthold, folkehelse og ernæring, for å øke kunnskapen om våre produkters påvirkning på folkehelsen.</p>	

5. Nortura skal investere i utviklingen av nye produkter som møter fremtidens proteinbehov basert på norske råvarer	
6. Nortura skal ta i bruk kunnskap for å utvikle produkter som kan knyttes til spesielle behov for ulike grupper i befolkningen (jamfør utviklingen innen presisjonshelseteknologi og presisjonskosthold).	
7. Nortura har en restriktiv produktpolicy med henhold til tilsetningsstoffer, og skal ytterligere jobbe proaktivt for å redusere tilsetningsstoffer, ut over det som er nødvendig fra et holdbarhets- og kvalitetsperspektiv.	

(2) Mat på naturens premisser

Naturen og biologiske prosesser er grunnlaget for Norturas produksjon av mat. Gjennom vår verdikjede er vi avhengige av bruk av betydelige landarealer og naturressurser for bondens primærproduksjon og Norturas industrielle virksomhet. Nortura har et direkte og indirekte ansvar for at bondens jorder og gårder og våre fabrikker kan fortsette å produsere mat i generasjoner som kommer, på en måte som styrker naturens mangfold.

Klima	
Nortura sitt klimaarbeid skal være i tråd med Paris-avtalens ambisjoner, EUs og norske myndigheters klimapolitikk og mål og Landbrukets Klimaavtale. Gjennom Landbrukets Klimaavtale er vi forpliktet til å følge opp arbeidet med reduksjon av klimagassutslipp og økt opptak av karbon i jord innen 2030. Våre klimamål dekker derfor hele vår verdikjede, fra gård til gaffel. Nortura skal være en pådriver for ansvarlig nasjonal og internasjonal utforming av klimapolitikk, som støtter opp om en klimavennlig omstilling i landbruket og matindustrien. Endringer i klimaet utgjør også en økt risiko for vår produksjon gjennom verdikjeden, og Nortura vil gjennomføre analyser og tiltak for å sikre at vår verdikjede er bedre tilpasset disse endringene.	
Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Nortura har som overordnet mål å være netto-klimanøytrale innen 2040. Målet dekker den ikke-biologiske delen av vår produksjon, det vil si Scope 1 (egne anlegg og transport), Scope 2 (innkjøpt elektrisitet), og deler av Scope 3 (transport, strøm).	
2. Vi skal redusere utslipp fra vår transport med 80 prosent innen 2030.	
3. Alle våre produksjonsanlegg skal driftes på 100 prosent fossilfri energi innen 2025.	1. Vårt mål er at Norturas eiere skal ta i bruk klimakalkulatoren innen 2025 ¹ .
4. Norturas egne produksjonsanlegg og transport skal være klimapositive innen 2050.	2. Vi skal være pådrivere for fossilfrie gårder, og at alle nyanskaffelser i vår verdikjede skal basere seg på fornybar energi eller omlegging til bioenergi innen 2030.
5. Vi skal redusere utslipp av metan fra fjøs på egne anlegg med 30 prosent innen 2025.	3. Nortura skal jobbe for en reduksjon på 30 prosent utslipp av metan fra våre drøvtyggere innen 2030 (pr. kg kjøtt), og 50 prosent innen 2050.
6. Nortura skal øke vår produksjon av bioenergi basert på husdyrgjødsel og annet organisk avfall, og 30 prosent av vår husdyrgjødsel skal gå til biogassproduksjon innen 2025. Vi skal ta i bruk biogass av husdyrgjødsel fra egne produsenter på utvalgte anlegg og transport.	4. Nortura skal bidra til økt karbonbinding i jord gjennom å stimulere til dyrking av fangvekster på korn/grønnsaksarealer og arbeide for at våre bønder anvender biokull.
7. For å sikre vår produksjon skal Nortura gjennomføre risikoanalyser i verdikjeden som kartlegger hvordan klimaendringene vil påvirke vår produksjon frem mot 2050.	

¹ Forutsatt at kalkulatorer for alle dyreslag er lansert innen 2023.

<p>8. Nortura skal etablere alternative forskningsproduksjon på drøvtyggere for å teste nye produksjonsformer som bidrar til lavere klimagassutslipp fra husdyrproduksjon.</p>	
--	--

Naturmangfold og økosystemer

Nortura bruker indirekte og direkte betydelige landarealer og naturressurser i vår produksjon. Et mangfold av arter og naturtyper er mindre sårbar for klimaendringer og annen påvirkning. Menneskeheten er avhengig av fungerende økosystemer for vår overlevelse. Derfor er vår ambisjon i Nortura å være natur-positive gjennom hele vår verdikjede, og vi skal jobbe målrettet og aktivt for å forebygge utryddelse og fremme artsmangfoldet, og beskytte og rehabilitere land- og vannbaserte økosystemer gjennom hele vår verdikjede.

Nortura skal bidra til god agronomi og kontinuerlig utvikle et landbruk på naturens premisser.

Scope 1: Egen virksomhet

Scope 3: Primærproduksjon

<p>1. Nortura skal skjønne om jorda, naturen og arealene vi påvirker gjennom vår verdikjede på en ansvarlig måte, som bidrar til å beskytte truet natur, ivareta og opprettholde naturmangfold og bevare kritiske økosystemer.</p>	
<p>2. Innen 2023 skal vi kartlegge vår påvirkning på naturmangfold og økosystemer gjennom verdikjeden, og vi skal legge frem en plan for hvordan vi skal være natur-positive gjennom hele verdikjeden.</p>	<p>1. Nortura skal jobbe for å opprettholde og øke andelen husdyr på beite, med riktig beitetrykk og optimal sammensetning av dyreslag, i områder hvor dette er en naturlig del av ressursgrunnlaget, og der gjengroing av verdifullt kulturlandskap truer utrydningstruede plante- og dyrearter.</p>
<p>2. Nortura skal bidra til økt kunnskap hos våre kunder om ulike produksjonsforholds påvirkning på natur og kulturlandskap, og gjøre det mulig for kundene å velge produkter med positiv påvirkning på naturen.</p>	<p>2. I områder hvor jordbruk har en negativ påvirkning på natur og naturmangfold skal vi være pådriver for å utvikle og gjennomføre tiltak som fremmer naturmangfold i vår verdikjede.</p>
	<p>3. Nortura skal fremme bruken av ny teknologi (f.eks. for tidlig varsler av skadeinsekter og andre organismer) presisjonsteknologi og andre virkemidler som bidrar til at våre produsenter reduserer bruken av plantevernmidler og unngår overforbruk av gjødsel og avrenning av næringsstoffer.</p>

(3) Bidra til et livskraftig landbruk

Som markedsregulator og samvirkeforetak ligger det i vårt formål at vi arbeider for å styrke og opprettholde et lønnsomt, bærekraftig og livskraftig jordbruk over hele Norge. Nortura skal gjennom vår virksomhet legge til rette for egg- og kjøttproduksjon i hele landet, med lokal matproduksjon basert på norske ressurser, spredt bosetting og arbeidsplasser i distriktene.

Økt lønnsomhet for våre eiere	
Nortura skal bidra til å skape et livskraftig norsk landbruk, gode vilkår for egg- og kjøttproduksjon, og en inntekt for bønder som står i forhold til andre grupper i samfunnet, verdiskaping og arbeidsinnsatsen. Vi vil jobbe for en mer rettferdig fordeling av verdiskapingen gjennom matsystemet for å styrke lønnsomheten for våre eiere. Det er en forutsetning for å få til en bærekraftig omstilling i det norske landbruket, og for å sikre fortsatt matproduksjon i generasjoner fremover.	
Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Nortura sine eiere skal få tilbake den til enhver tid tilgjengelige inntjening, etter at selskapet har sikret forsvarlig forretningsmessig utvikling for å ivareta selskapets posisjon for fremtiden.	1. Alle Norturas eiere skal ha en konkurransedyktig inntekt som står i forhold til verdiskapingen, andre sammenliknbare grupper i samfunnet og som bidrar til å rekruttere nye husdyrprodusenter til landbruket.
2. Nortura skal jobbe for økt betalingsvillighet og pris på sunt, trygt og bærekraftig produsert norsk kjøtt og egg.	2. Bondens inntekt, pantegrnlag og finansieringsevnen i jordbruket er svak. Nortura skal derfor jobbe for etableringen av et fond for bærekraftig omstilling i jordbruket. Siden matproduksjon er en samfunnskritisk infrastruktur, må denne omstillingen finansieres over statsbudsjettet og utenfor jordbruksavtalen.

(4) Produsert på en ansvarlig måte

Norturas produksjonsanlegg skal fungere som semi-lukkede systemer, med lavest mulig bruk av innsatsfaktorer, minst mulig svinn og høyest mulig andel av ressurser inn i nye sirkulære verdikjeder. Alle råvarer som kommer inn i vår produksjon skal utnyttes, minst mulig skal gå til spille – og vi skal fortsette å videreutvikle forretningsmuligheter og nye sidestrømmer til produkter verden trenger. Våre langsiktige kapitalinvesteringer skal evalueres i forhold til sin påvirkning på bærekraft, og bidra til våre mål for bærekraftig utvikling.

Bærekraftig industri	
Norturas skal jobbe for en optimal utnyttelse av ressurser, med lavest mulig påvirkning på miljø, høyest mulig ressursintensitet (energi, ferskvann og andre innsatsfaktorer), samt en overgang fra fossile til fornybare ressurser og energikilder. Vi skal jobbe for å forbedre våre produksjonsprosesser, redusere sløseri, unngå overproduksjon og overforbruk, og samtidig sikre at vår produksjon er mest mulig i tråd med markedets faktiske etterspørsel.	
Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Nullvisjon vedrørende utslipp fra våre fabrikker; vårt mål er at ingen av våre produksjonsanlegg skal ha utslipp til luft, vann og jord (støy og lukt) innen 2030.	
2. Vi skal alltid søke optimal ressurseffektivitet, og kontinuerlig jobbe for å forbedre våre produksjonsprosesser og redusere sløsing for å oppnå best mulig ressursintensitet.	
3. Vi skal redusere vannforbruket med 30 prosent innen 2030 fra våre produksjonsanlegg.	
4. Redusere den organiske belastningen fra vårt avfallsvann med 30% innen 2030. Innen 2050 skal vi ikke ha utslipp til vann fra våre produksjonsanlegg.	
5. Nortura skal sikre at våre langsiktige kapitalinvesteringer bidrar til mål for bærekraftig utvikling. Alle Norturas Capex-investeringer skal evalueres i forhold til sin påvirkning på bærekraft.	
6. Alle nye anlegg/bygg som etableres skal ha Breeam sertifisering på minimum nivå «Good»	

Sirkulærøkonomi	
Nortura skal jobbe for en biobasert sirkulærøkonomi i hele vår verdikjede. Gjennom forretningsutvikling og innovasjon med fokus på full utnyttelse av restråstoff skal Nortura utvikle nye produkter som verden trenger.	
Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon

1. 100% av råvarene som kommer inn til vår produksjon skal utnyttes, med fokus på økt andel til humant konsum.	2. Vi skal bidra til bedre ressursutnyttelse hos våre eiere.
--	--

Matsvinn

Nortura er tilsluttet myndighetenes tilslutningserklæring for matsvinn og er forpliktet til å halvere matsvinnet i vår virksomhet innen 2030. Men vi ønsker å gå ut over det og har vedtatt en nullvisjon for matsvinn i egen virksomhet. I tillegg ønsker vi å være en pådriver for redusert matsvinn i hele vår verdikjede fra jord til bord, og vil jobbe aktivt i samarbeid med resten av næringen for å nå dette målet.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Nortura skal redusere matsvinn fra egne anlegg med 80 prosent innen 2030.	1. Nortura skal være pådriver for bedre utnyttelse av slakt som i dag ikke går til humant konsum.
2. Nullvisjon for matsvinn fra egne anlegg innen 2040.	2. Vi skal jobbe aktivt for å redusere matsvinn ute hos kunder og forbrukere i tråd med FNs mål om 50 prosent reduksjon innen 2030.

Avfall

Vi skal redusere avfallsmengden fra vår industri, øke bruken av resirkulerte og fornybare materialer, og øke sorteringsgraden slik at avfall fra vår produksjon kan gjenbrukes i nye sirkulære verdikjeder.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Vi skal redusere andelen restavfall fra 60 prosent i dag til 25 prosent i 2030, og har en nullvisjon for restavfall innen 2050.	1. Nortura skal være pådriver for å fase ut bruken av jomfruelig fossil plast i vår verdikjede innen 2030
2. Nullvisjon for organisk avfall til deponi innen 2030	
3. Fase ut bruken av jomfruelig fossil plast på våre produksjonsanlegg innen 2025	

Emballasje

Nortura skal jobbe for at all vår emballasje blir bærekraftig. For Nortura er emballasjen bærekraftig når den sikrer mattrygghet, kvalitet og god holdbarhet, blir produsert av resirkulerte eller fornybare råvarer, og at den etter bruk blir materialgjenvunnet.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Det skal jobbes kontinuerlig med reduksjon av emballasjemengde (materialvalg og overemballering).	
2. 100% av vår emballasje være designet for materialgjenvinning innen 2030	
3. I den grad det er mulig og hensiktsmessig, skal emballasjen	

inneholde resirkulerte og/eller fornybare råvarer.	
--	--

Sporing & transparens

Nortura har som ambisjon at våre kunder og forbrukere skal få informasjon om hvor og under hvilke forhold våre matvarer er produsert. Vi skal styrke tilliten til våre produkter gjennom åpenhet i hele verdikjeden fra bonde til bord på alle våre norskproduserte råvarer, og skal rapportere åpent om vår påvirkning på bærekraft i tråd med anerkjente standarder for bærekraftsrapportering. Nortura skal bidra til bærekraftig forbruk, og være pådriver for etableringen av en bransjestandard for bærekraftmerking av næringsmidler.

Scope 1: Egen virksomhet

Scope 3: Primærproduksjon

1. Innen 2025 skal forbrukere kunne spore våre merkevarer, og vi skal legge til rette for informasjon om opprinnelse og produksjonsform på produkter av hele stykningsdeler. Vår ambisjon er å få dette til for bearbeidede produkter innen 2030.	4. Nortura skal være pådriver for at alle kjøttråvarer skal være tydelig merket med opprinnelsesland.
2. Alle Norturas produkter (egne merkevarer) skal bærekraftmerkes innen 2030.	5. Nortura skal bidra til bærekraftig forbruk, og være pådriver for etableringen av en bransjestandard for bærekraftmerking av næringsmidler som balanserer hensyn til miljø og ernæring.
3. Nortura skal åpent rapportere resultater knyttet til bærekraft til våre interessenter i tråd med Global Reporting Initiative (GRI) standarden for bærekraftsrapportering, og FN Global Compacts Communication on Progress.	

Ansvarlig leverandørstyring

Som en betydelig innkjøper av varer og tjenester skal Nortura videreføre våre mål for bærekraft i vår leverandørkjede. Det betyr at vi skal sette krav til bedrifter som leverer produkter og tjenester til oss, overvåke påvirkning på bærekraft i vår leverandørkjede og sette i gang tiltak for å forbedre forhold hos våre leverandører og underleverandører.

Scope 1: Egen virksomhet

Scope 3: Primærproduksjon

1. Nortura skal aktivt identifisere risiko for brudd på våre retningslinjer gjennom regelmessige revisjoner, og gjennomføre forbedringstiltak der det er nødvendig.	2. Alle bedrifter som ønsker å levere varer og tjenester til Nortura skal signere Norturas Supplier Code of Conduct relatert til bærekraft.

Innovasjon og forretningsutvikling

Nortura skal investere i innovasjon og forretningsutvikling for å være med på å løse samfunnets bærekraftutfordringer, og sikre at vi leverer produkter i henhold til markedets fremtidige etterspørsel.

Scope 1: Egen virksomhet

Scope 3: Primærproduksjon

1. 70 prosent av alle forsknings- og innovasjonsprosjekter i Nortura skal være knyttet til de viktigste bærekraftutfordringene i samfunnet.	1. Nortura skal være en pådriver for bærekraftig entreprenørskap og innovasjon i landbruket.

(5) Med omsorg for mennesker og dyr

Nortura skal være en mangfoldig og sosialt inkluderende arbeidsplass. Vi skal sørge for gode og trygge arbeidsforhold med fokus på inkludering, mangfold og kompetanseheving gjennom hele vår verdikjede – og med den høyeste standarden for dyrevelferd i verden.

Gode arbeidsforhold

Norturas medarbeidere er vår viktigste ressurs. HMS, gode lønns- og arbeidsforhold for våre medarbeidere er en grunnforutsetning for å sikre en langsiktig og bærekraftig virksomhet. Derfor jobber vi kontinuerlig med å skape et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø, med mulighet for personlig utvikling og livslang læring. Nortura skal være en arbeidsplass som legger til rette for god balanse mellom arbeidsliv og familieliv, og vi ønsker å være en trygg og forutsigbar arbeidsplass der faste stillinger utgjør fundamentet i vår forretningsdrift.

Med tilstedeværelse over hele Norge ønsker Nortura å skape arbeidsplasser over hele landet gjennom læring- og praksisordninger. Nortura skal ha fokus på å ivareta og styrke arbeidstakerrettigheter og oppfordre til et organisert arbeidsliv gjennom hele vår verdikjede. Et sentralt premiss for å lykkes på dette området er gjennom god dialog og tett samarbeid mellom partene i arbeidslivet.

Nortura skal være en IA-bedrift der formålet er å sette arbeidsplassen og samarbeidet mellom partene i sentrum, med mål om reduksjon av frafall i arbeidslivet. Det handler om godt forebyggende arbeidsmiljø og sykefraværarbeid, men også om å være tidlig ute med kartlegging, drøfting og innsats for kompetanseheving i hele virksomheten.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon & leverandører
1. Nortura skal strebe for flest mulig faste- og heltidsstillinger for våre medarbeidere	1. Nortura skal være pådriver for å hindre sosial dumping hos våre primærprodusenter, og sikre like lønnsbetingelser og arbeidsvilkår for innleid arbeidskraft (som sesong- og migrantarbeidere)
2. Gode lønns- og arbeidsvilkår for alle våre ansatte	2. Nortura skal være pådriver for at alle produsenter og leverandører som leverer varer og tjenester til Nortura skal betale minimum tariff lønn til sin innleide arbeidskraft
3. Vilkår for ansatte skal være like uavhengig av alder, kjønn, legning og etnisitet. Utenlandske vikarer har like arbeidsvilkår og lønnsbetingelser som norske innleide og ansatte.	4. Nortura skal være pådriver for at alle leverandører som leverer produkter og tjenester til Nortura skal ha tariffavtale
5. Legge til rette for lærling og praksisordninger	

Helse, miljø og sikkerhet

Nortura er en av Norges største arbeidsplasser med over 80 prosent av de ansatte i produksjonen hvor arbeidet kan være fysisk krevende og risikofyllt. Vi tar våre medarbeideres fysiske og psykiske helse på alvor, og vi gjør alt vi kan for å forebygge ulykker og arbeidsrelaterte ulykker.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Nullvisjon knyttet til personskader i vår virksomhet	6. Nortura skal være pådriver i arbeidet med jordbruksavtalen for å bedre forutsetningene for god HMS i landbruket.
7. Systematisk arbeid med både fysisk og psykososialt arbeidsmiljø som utvikler hele Nortura til «et enda bedre sted å jobbe»	

Likestilling og mangfold

Nortura skal være en inkluderende arbeidsplass, som fremmer likestilling mellom kjønnene, bidrar til å utjevne forskjeller, og som legger til rette for likestilling og mangfold i hele verdikjeden. Nortura skal være et selskap hvor mangfold er en styrke, og vi skal bekjempe alle former for diskriminering på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell legning mm. Vi skal legge til rette for arbeid for personer med særskilte behov.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. 50 prosent kvinner i ledende stillinger og styrende organer	1. Nortura skal bidra til mål om full likestilling i landbruket, og bedre arbeidsforhold som tar hensyn til graviditet og som tilrettelegger for fødselspermisjon, ferier og avløsere.
2. Nortura skal betale lik lønn for likt arbeid	
3. Nortura skal være en inkluderende arbeidsplass for alle, med nulltoleranse overfor seksuell trakassering og diskriminering. Vi skal aktivt forebygge sykdom og frafall, og på denne måten bidra til å øke sysselsettingen. Vårt mål er at så mange som mulig kan arbeide så mye som mulig, så lenge som mulig.	

Dyrevelferd

Nortura skal fortsatt være ledende i arbeidet med å videreutvikle den norske dyrevelferdsmodellen slik at Norge beholder sin ledende posisjon internasjonalt på området. Dette skal gå i takt med dyrenes behov, bondens rammevilkår og samfunnets krav til bærekraftig husdyrproduksjon. Nortura vil jobbe aktivt for å fremme god dyrevelferd i hele verdikjeden, og vi har nulltoleranse for dårlig dyrevelferd. Vi jobber kontinuerlig for å forbedre våre egne rutiner, kontroller og oppfølging av og rådgivning til leverandører, og jobber systematisk og målrettet for å fange opp ulovlige forhold. Derfor vil vi være pådriver for å utvikle enda bedre bransjebaserte dyrevelferdsprogrammer. Alle dyr i vår verdikjede skal ha dekket sine behov og ha god helse. Vi skal ta ansvar for å sikre dyrevelferden fra bonde til slakt.

Scope 1: Egen virksomhet	Scope 3: Primærproduksjon
1. Nullvisjon knyttet til dårlig dyrevelferd i hele vår verdikjede.	

2. Nortura skal jobbe med å utvikle dyrevelferden ut over minstekravene gjennom deltagelse i forskningsprosjekter og annen kunnskapsutvikling, samt løpende arbeid i, og nødvendige tiltak i, egen verdikjede, for å sikre at vi leverer i takt med markedets forventninger.	
3. Alle våre dyreslag skal oppnå rangeringen «Tier 1» i BBFAW standarden for rapportering på dyrevelferd innen 2030	
4. 90 prosent av våre anlegg skal ha oppnådd karakteren A i Etisk Regnskap innen 2025, og ingen under karakteren B. Innen 2030 skal alle våre anlegg ha oppnådd karakteren A.	5. Alle våre produsenter skal være en del av bransjeetablerte dyrevelferdsprogrammer innen 2027
6. Nortura skal være pådriver for et importforbud av storfe med dobbeltmusklatur (disruptive gener).	
7. Nortura skal være pådriver for å etablere en offentlig nasjonal produktmerking for dyrevelferd, og at en slik ordning skal omfatte importerte matprodukter.	

(6) I nært samarbeid med andre

En grunnleggende forutsetning for å nå bærekraftmålene er at Nortura deltar i nettverk og samarbeider med nasjonale og internasjonale myndigheter, bedrifter, organisasjoner og enkeltmennesker som arbeider mot samme mål. Samarbeidene må etableres både i og utenfor vår egen verdikjede.

Det ligger også en forventning på Nortura til utøvelse av samfunnsansvar på dette området. Nortura skal derfor også engasjere seg i ikke-egennyttige aktiviteter for å styrke bærekraftige matsystemer både i Norge og i utviklingsland.

Partnerskap og samarbeid	
Nortura vil vektlegge deltagelse i å bedriftsnettverk, og samarbeid og partnerskap med aktører fra landbruket, sivilsamfunn, forskning, organisasjoner, myndighetene og næringslivet i årene som kommer. Dette er en forutsetning for å utvikle helhetlige løsninger for de bærekraftutfordringene vi står ovenfor, for å overkomme utfordrende barrierer som hindrer oss å nå våre mål, og utvikle nye løsninger for en bærekraftig omstilling i vår verdikjede og i landbruket og matindustrien som helhet.	
Mål 1	Nortura deltar aktivt i FN Global Compact, og forplikter oss til å overholde de ti prinsippene for ansvarlig næringsliv i vår virksomhet. Vi vil årlig rapportere på våre resultater i henhold til Communication on Progress krav.
Mål 2	Nortura skal aktivt delta i relevante nasjonale og internasjonale nettverk knyttet til bærekraft og matsystemer.
Mål 3	Nortura skal selv ta initiativ til å etablere dialogplattformer og nettverk knyttet til bærekraftig nasjonal matproduksjon.